

BOEZEMVERSLAG 2025

Natura 2000-gebied 'Boezems Kinderdijk'

Vogelwerkgroep Natuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard'

BOEZEMVERSLAG 2025

Auteurs:	Arie Willem van der Wal Bastiaan van de Wetering Pieter Bieren Richard Slagboom
Redactie:	Bastiaan van de Wetering en Richard Slagboom
Vormgeving:	Richard Slagboom
Foto's	Arie Kolders, Albert Molenaar, Jacob Molenaar, Gerard Roest en Richard Slagboom
Opdrachtgever:	Waterschap Rivierenland
Contactpersoon:	Niek Koppelaar
Afschriften	Provincie Zuid-Holland, Stichting, Werelderfgoed Kinderdijk, Verenigde Molenbewoners Kinderdijk, gemeente Molenlanden, gemeente Alblisserdam Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Vogelbescherming Nederland, Sovon, en Staatsbosbeheer.
Rapportnummer:	2026-010
Wijze van citeren:	Slagboom, R., P.Bieren, A.W. van der Wal & B. van de Wetering 2026. Boezemverslag 2025. Natuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard', Papendrecht.
Oplage:	50 exemplaren
Foto voorkant:	Baardman (Arie Kolders)

Disclaimer

Op alle tekst, foto's en afbeeldingen in dit rapport berust – tenzij anders vermeld – het auteursrecht van de vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard'. Verstrekking aan en gebruik door anderen is zonder toestemming niet toegestaan. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Natuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard' kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade als gevolg van een onjuiste of onvolledige weergave van de gegevens in dit rapport.

Copyright © vogelwerkgroep Natuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard', 2026.

Inleiding

Net als in de voorgaande 32 jaar zijn de tellers van de vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht de Alblasserwaard ook in 2024 en 2025 weer het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk ingetrokken om de vogelstand te monitoren.

Naast de gebruikelijke broedvogeltellingen zijn in de wintermaanden de watervogels geteld, zijn nestvlotjes uitgelegd voor de zwarte stern en is met behulp van een drone de purperreigerkolonie in beeld gebracht.

Doordat in Kinderdijk al decennialang structureel de vogelstand wordt gevolgd (één van de langstlopende telreeksen van Nederland), hebben we een goed beeld van de veranderingen in de broedvogelpopulaties binnen het Natura 2000-gebied. Deze veranderingen geven belangrijke aanwijzingen over de kwaliteit van het leefgebied voor vogels, maar ook voor andere dieren en planten.

Zo is aan de vogelstand in de Overwaard duidelijk te zien dat het gebied de afgelopen decennia steeds ruiger is geworden. Struweelsoorten zoals bosriet-zanger, grasmus en Cetti's zanger zijn hier sterk toegenomen, terwijl typische rietvogels als kleine karekiet en rietgors juist aanzienlijk zijn afgenomen.

In de afgelopen twee jaar heeft Waterschap Rivierenland, met subsidie van de Provincie Zuid-Holland, veel opgaande begroeiing in de Overwaard verwijderd. Daarnaast zijn vooroevers aangelegd en ganzenrasters geplaatst, met als doel verdere afkalving van de rietgorzen tegen te gaan en vraat aan het riet te beperken.

Wij hopen dat deze maatregelen in het volgende Boezemverslag, dat in 2028 zal verschijnen, zichtbaar worden in een toename van het aantal rietvogels in de Overwaard. Naast het herstelproject, dat deze winter wordt afgerond, worden ook de plannen voor de natuurinrichting van de polders Blokweer en Lekkerland steeds concreter.

Ook hierbij vormt de teldata die vrijwilligers de afgelopen jaren hebben verzameld een belangrijke input. Deze gegevens dragen bij aan het maken van keuzes voor beheer- en inrichtingsmaatregelen en aan de bescherming van het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk in het algemeen.

Richard Slagboom
Nieuw-Lekkerland, januari 2026

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1 Projectomschrijving	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Doel	7
1.3 Locatieomschrijving	7
1.4 Beheer/Onderhoud	9
1.5 Leeswijzer	9
2 Monitoring	10
2.1 Tellers	10
2.2 Weer	10
2.3 Tellingen	11
3 Natura 2000	16
3.1 Broedvogels (Natura 2000)	17
3.2 Wintervogels (Natura 2000)	24
4 Overige Broedvogels	28
4.1 Roerdomp-groep	28
4.2 Rietzanger en Blauwborst-groep	32
4.3 Grasmus-groep	36
5 Rietmoeras	40
6 Bijzondere waarnemingen	42
7 Bronvermelding	44
Bijlage I Langjarig overzicht territoria	45
Bijlage II Kaarten territoria Overwaard	48
Bijlage III Kaarten territoria Nederwaard	61
Bijlage IV Kaarten territoria Nieuwe Rietmoeras	74

1 Projectomschrijving

1.1 Aanleiding

De vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard' voert al jarenlang broedvogel- en watervogeltellingen uit in het Natura 2000-gebied Boezems van Kinderdijk. Deze tellingen worden uitgevoerd om de landelijke trends van vogels te bepalen en om het huidige beheer te toetsen.

Dit wordt gedaan door bijvoorbeeld te kijken naar de aanwezigheid van kritische broedvogelsoorten zoals snor, purperreiger en zwarte stern. De telgegevens worden aangeleverd bij Sovon (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland).

1.2 Doel

Het doel van het onderzoek is, inzicht te verkrijgen in de trend van broed- en watervogels welke aangewezen zijn met een doelstelling in het Natura 2000-gebied 'Boezems Kinderdijk'. Daarnaast wordt aan de hand van de trend van kritische en typische broedvogels van rietland, de staat en kwaliteit van het rietland geëvalueerd. De focus ligt op het habitat rietland, omdat dit van oudsher een belangrijke functie heeft als broedbiotoop voor typische rietsoorten als purperreiger, roerdomp, bruine kiekendief, waterral, kleine karekiet en woudaap..

1.3 Locatieomschrijving

De BMP-monitoring wordt uitgevoerd in drie deelgebieden van de Boezems Kinderdijk. In deze rapportage worden de volgende gebieden gehanteerd:

- De Hoge boezem van de Overwaard (aangeduid als Overwaard)
- De Hoge boezem van de Nederwaard (aangeduid als Nederwaard)
- Het Nieuwe Rietmoeras

Nederwaard

De Nederwaard bestaat uit een jaarlijks gemaaid rietland, met overjarig riet aan de randen van de percelen. In het voorjaar groeit op de gemaaide percelen zomerklokje en gewone dotterbloem. In de Nederwaard is een griend aanwezig, die voornamelijk uit (knot)wilgen bestaat.

Overwaard

De Overwaard bestaat enerzijds uit rietland met een sterke verruiging als gevolg van opwas van bramenstruweel, boswilg en allerlei ruigtekruiden. Anderzijds treedt hevige erosie op, als gevolg vraat van ganzen, water- en bodemsamenstelling en betreding door watervogels. Recent is een herstelproject uitgevoerd, dat de achteruitgang van de Overwaard moet omkeren.

Nieuwe rietmoeras

Het nieuwe rietmoeras is gelegen in de Overwaard. Het rietmoeras is aangelegd als compensatiegebied voor de rietlanden in de Boezems die het laatste decennium een sterke achteruitgang kennen. Het is aangelegd met bagger uit het aanliggende Achterwaterschap, dat in 2017 en 2018 werd gebaggerd.

Figuur 1: De Nederwaard is geel omlijnd. Het telgebied rietmoeras (rood omlijnd) gelegen in de Hoge boezem van de Overwaard (blauw omlijnd) met ten zuidoosten daarvan het Achterwaterschap.

1.4 Beheer / onderhoud

Het reguliere beheer in de Hoge Boezem van de Nederwaard wordt sinds 1954 uitgevoerd door firma Hoek. Net als in voorgaande jaren zijn diverse percelen gemaaid, waardoor in de Nederwaard een gevarieerd mozaïek is ontstaan van percelen met jong riet en percelen met overjarig riet. Daarnaast wordt jaarlijks een deel van de griend afgezet.

Door de slechte staat van de rietgorzen is het beheer in de Overwaard lastig, waardoor in dit deel van de Boezems sprake van vergaande verruiging. In 2024 en 2025 heeft Waterschap Rivierenland, met subsidie van de Provincie Zuid-Holland, grootschalig ingegrepen door opgaande vegetatie te verwijderen of te maaien. Tevens zijn vooroevers aangelegd en rasters geplaatst om ganzen te weren.

Na het verwijderen van veel opgaande vegetatie in het Nieuwe Rietmoeras in 2023, en het uitrasteren van delen om de rietgroei te bevorderen, lijkt de ontwikkeling van het riet in dit voormalige baggerdepot eindelijk de goede kant op te gaan. Deze positieve ontwikkeling is echter nog onvoldoende terug te zien in de aantallen rietvogels die het (riet)eiland weten te vinden. Ook hier vormen de grote aantallen ganzen een blijvende bron van zorg. De ganzen zorgen ervoor dat uitgestrekte delen van de oeverzones kaal worden gevreten en de afkalving voortduurt.

1.5 Leeswijzer

In de voorgaande paragraaf is een korte locatieomschrijving opgenomen. Het rapport is als volgt opgebouwd: In de hoofdstuk 2 wordt besproken op welke manier, en onder welke omstandigheden, is geïnventariseerd en welke inspanningen daarvoor zijn verricht.

In hoofdstuk 3 worden de instandhoudingsdoelstellingen van broedvogels en niet-broedvogels van het Natura 2000-gebied 'Boezems van Kinderdijk' besproken. In hoofdstuk 4 worden een categorieën vogels behandeld, die indicierend zijn voor de kwaliteit van de rietlanden. In hoofdstuk 5 wordt kort de ontwikkelingen op het Nieuwe Rietmoeras besproken.

Hoofdstuk 6 beschrijft de zeldzame waarnemingen van de afgelopen twee jaar. In de bijlage I is een overzicht te vinden van de aantallen broedvogels per deelgebied in de periode 2004-2025. In bijlage II zijn de territoria per broedvogel (en deelgebied) weergegeven op kaart.

2 Monitoring

2.1 Tellers

De monitoring van wintervogels en broedvogels is uitgevoerd door vrijwilligers van de vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht “de Alblasserwaard”.

De dank gaat uit naar de tellers van 2024 en 2025 in alfabetische volgorde: Nieck Alderliesten, Thijs Baan, Jurie Bieren, Pieter Bieren, Joran Boer, Rick Dekker, Bart-Jan van Dijk, Hendrik Jan van Dijk, Ad Kooij, Jacqueline van der Linden, Albert Molenaar, Jacob Molenaar, Matthijs Molenaar, Richard Slagboom, Patrick Verhaar, Rik Vinke, Sven Visser, Arie-Willem van der Wal en Bastiaan van de Wetering.

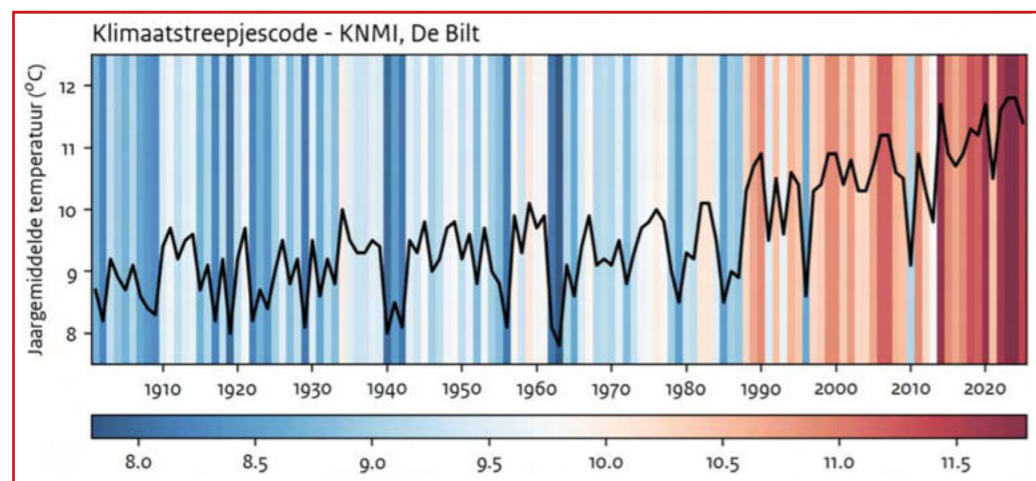
Arjan de Jong en Tom Kortleve (droneteam van agrarische natuurvereniging Den Hâneker) maakten in 2024 en 2025 de dronebeelden om de purperreigerkolonie te kunnen inventariseren.

De inventarisaties hadden niet uitgevoerd kunnen worden zonder de hulp van familie van de Rhee en Klapwijk, die een roeiboot en ruimte voor de kano, ter beschikking stelde voor de inventarisaties, waarvoor onze dank!

2.2 Weer

De lente van 2024 was naast recordwarm ook recordnat. Met 256 mm neerslag was het een van de natste lentes sinds 1906. Normaal valt er 148 mm. De zomer was gemiddeld. De wintermaanden waren behalve november erg zacht.

Met een gemiddelde temperatuur van 11,4 °C was 2025 warm. In de lente en de zomer hadden we in het zuidwesten te maken met ernstige droogte. De regen in september zorgde ervoor dat aan het einde van deze maand het gemiddelde neerslagtekort in zuidwest Nederland op 400 mm lag. Gemiddeld gezien was de zomer warm: 18,5 °C (tegen 17,4 °C normaal) Rond en tijdens de kerstdagen was het kortdurend koud en zonnig.

Figuur 2: Het klimaat verandert en wordt steeds warmer. Ieder verticaal streepje staat voor één jaar, van het begin van de metingen in 1901 tot en met 2025. De kleur van het streepje geeft de gemiddelde temperatuur van dat jaar aan: blauw voor relatief koele jaren, rood voor relatief warme jaren. ©KNMI

2.3 Tellingen

Wintervogels

De wintervogeltellingen van 2024 en 2025 zijn in de maanden januari-maart en september – december uitgevoerd. Er wordt geteld volgens de richtlijnen Watervogel- en slaapplaatstellingen van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Er wordt geteld in de Hoge Boezem van de Overwaard, de Nederwaard herbergt relatief weinig soorten wintervogels met een Natura 2000-doelstelling.

De Hoge Boezem van de Overwaard is daartegen een belangrijke plaats voor duizenden rustende smienten en honderden slobbeenden, kuifeenden en krakeenden. De uitvoering van de wintervogeltellingen is te voet gedaan door een wandeling rondom het gebied te maken. De telling is uitgevoerd op de zaterdag het dichtst bij de 15e dag van de maand. Het gebied is in de ochtend ruim na zonsopgang rondgelopen. In 2024 en 2025 is er 80 uur geteld voor de wintervogeltellingen.

Broedvogels

Bij de broedvogeltellingen in het voorjaar zijn de richtlijnen van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) toegepast. Deze methodiek is ontwikkeld door Sovon Vogelonderzoek Nederland en deze organisatie faciliteert dit ook door middel van apps, webapplicaties en digitaal kaartmateriaal. Meer informatie hierover is te vinden op [website van Sovon](#).

De broedvogeltellingen in de Hoge Boezem van de Nederwaard zijn met een boot uitgevoerd. Hierdoor is het noodzakelijk met twee personen te inventariseren, zodat er dan één persoon kan varen en de ander soorten digitaal kan invoeren. De broedvogeltellingen in de Overwaard zijn te voet uitgevoerd door één persoon, waarbij altijd een tweede persoon meegegaan is als meerwaarde voor een telling of in opleiding om broedvogelmonitoring te leren.

Op de avond van 10 mei (2024) en 18 april (2025) zijn beide Boezems geteld met behulp van de kano. De avondtelling is gericht op rallen, uilen en anderen nacht-actieve soorten. De avondtelling is veiligheidshalve door twee personen uitgevoerd.

De broedvogeltellingen van het Nieuwe Rietmoeras zijn uitgevoerd met de kano, per telling van twee uur zijn twee personen ingezet. Het totaal aantal velduren voor de broedvogeltellingen bedraagt 305 uur, voor de urenverantwoording wordt verwezen naar figuur 3.

	Nederwaard		uren	Overwaard		Uren	Nieuwe rietmoeras		Uren
	2024	2025		2024	2025		2024	2025	
1	09-03	15-03	12	09-03	15-03	12	30-03	22-03	8
2	23-03	29-03	12	23-03	29-03	12	13-04	05-04	8
3	06-04	12-04	12	06-04	12-04	12	27-04	18-04 (A)	8
4	20-04	18-04 (A)	12	20-04	18-04 (A)	9	10-05 (A)	19-04	8
5	04-05	26-04	12	04-05	26-04	12	11-05	10-05	8
6	10-05 (A)	03-05	12	10-05 (A)	03-05	12	25-05	30-05	8
7	12-05	17-05	12	11-05	17-05	12	08-06	14-06	8
8	18-05	24-05	12	18-05	24-05	12	15-06		
9	25-05	07-06	12	25-05	07-06	12			
10	08-06	21-06	12	08-06	21-06	12			
11	22-06		6	22-06		6			
Totaal			126			123			56

Figuur 3: Overzicht teldata met aantal uren dat er is geteld.

Purperreiger

Naast de gebruikelijke vogelinventarisaties is begin juni 2024 en 2025 een nestentelling van purperreigers uitgevoerd met behulp van een drone. In voorgaande jaren werden de rietpercelen waarin de (deel)kolonies zijn gevestigd betreden om de nesten te tellen. Door de sterk verslechterde bodemgesteldheid en rietkwaliteit was het echter niet langer verantwoord om het riet te betreden. Om die reden wordt de laatste jaren geteld met behulp van een drone van agrarische natuurvereniging Den Hâneker.

De drone vloog een vooraf geprogrammeerde route en maakte hoge-resolutie luchtfoto's van de kolonie. De purperreigers vertoonden nauwelijks reactie op de aanwezigheid van de drone. De beeldanalyse is uitgevoerd door twee leden van de vogelwerkgroep, waarbij uitsluitend zekere purperreigernesten zijn geregistreerd. De resultaten zijn vervolgens gecontroleerd door purperreigerexpert Henk van der Kooij.

In 2025 zijn voor het eerst ook beelden gemaakt met een warmtebeeldcamera. Tijdens het analyseren van de dronebeelden bleek dit een waardevol hulpmiddel, met name voor het opsporen van nesten die verder van de (deel)kolonies lagen. Mogelijk zijn in voorgaande jaren hierdoor enkele nesten over het hoofd gezien.

Over het gebruik van drones bij het tellen van nesten in purperreigerkolonies is eind 2021 een artikel verschenen in het wetenschappelijk tijdschrift *Limosa* (Van der Kooij, H., 2021. Nesten tellen in purperreigerkolonies met behulp van een drone, *LIMOSA* 94 (4)).

Zwarte stern

Om de zwarte stern een nestplaats te bieden worden jaarlijks in de Hoge boezem van Nederwaard nestvlotjes uitgezet om een kunstmatige nestplaats te bieden. Dit wordt gedaan omdat natuurlijke nestplaatsen, in de vorm van drijvende vegetatie, te weinig voorhanden zijn. Met behulp van een roeiboot zijn in de laatste week van april de vlotjes in clusters uitgelegd.

Om de vlotjes aantrekkelijk en functioneel te maken wordt op ieder vlotje een hoopje plantenresten en modder gedeponeed. In het najaar zijn de vlotjes weer uit het water gehaald. De werkzaamheden zijn tweemaal door drie personen uitgevoerd.

Gegevensverwerking

Na afloop van het veldseizoen is de monitoring gevalideerd, geanalyseerd en gerapporteerd. Iedere telling is na afloop geüpload vanaf Avimap naar de server van SOVON. De ingevoerde gegevens zijn verwerkt met het autocluster. Autocluster berekent het aantal territoria aan de hand van (broedgedrag) criteria. Na het invoeren en berekenen van het aantal territoria per soort is de data vergeleken met de aantallen van eerdere jaren. Opvallende veranderingen zouden immers een fout in de berekening kunnen betekenen. Na het valideren van de aantallen worden de gegevens tenslotte gebruikt voor de rapportage.

De rapportage wordt geschreven door leden van de vogelwerkgroep. Naast de data van de monitoring is veel aanvullende gebiedskennis aanwezig, welke ook in voorliggende rapportage verwerkt is. In figuur 4 staat een schematische weergave van de activiteiten onder gegevensverwerking en de daarbij behorende urenverantwoording. Ter volledigheid is hierbij het opstellen van de planning voorafgaand aan de tellingen opgenomen.

Totale tijdinvestering Boezems Kinderdijk 2024 en 2025	Aantal uren
Maken planning monitoring / aansturing	32
Uitleggen en ophalen vlotjes zwarte stern	40
Begeleiden droneopname purperreiger/analyseren beelden	47
Veldwerk broedvogels (HBO, HBN, NRM)	305
Veldwerk wintervogels	80
Valideren winter- en broedvogeltellingen	20
Rapportage (2025)	50
Totaal	574 uur

Figuur 4: Urenverantwoording van het veld- en bureauwerk in 2024 en 2025

3 Natura 2000-soorten

De Boezems van Kinderdijk zijn aangewezen als Natura 2000-gebied vanwege het Europees belang van het gebied voor 7 kwalificerende vogelsoorten. In dit hoofdstuk worden de monitoringsresultaten van deze soorten besproken en ingegaan op de langjarige trend van de (broed)resultaten die voortkomen uit de monitoring en inventarisaties die de leden van de vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht in 2025 en voorgaande jaren hebben verricht in Boezems van Kinderdijk.

Voor elk van de zogenaamde 'kwalificerende' vogelsoorten in de Boezems van Kinderdijk is een instandhoudingsdoelstelling vastgesteld. In figuur 6 zijn de Natura 2000-waarden en hun instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. Voor de Zwarte stern geldt een verbeterdoelstelling. De (langjarige) resultaten van de tellingen door leden van de vogelwerkgroep kunnen worden gebruikt om te controleren of deze doelstellingen worden gehaald.

Instandhoudingsdoelstelling	
BROEDVOGELS	
Purperreiger	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 75 paren
Porseleinhoen	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1 paar
Snor	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 9 paren
Verbeterdoelstelling	
Zwarte stern	Uitbreiding en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren
NIET-BROEDVOGELS	
Smient	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 3700 vogels (seizoensmaximum)
Krakeend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 90 vogels (seizoensmaximum)
Slobeend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 vogels (seizoensmaximum)

Figuur 5: Natuur 2000 doelsoorten en instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk

De doelsoorten fungeren als uitgangspunt voor het beheer van het gebied. Het beheer van de boezems dient dus gericht te zijn op het bevorderen van deze soorten. Om de effectiviteit van de genomen maatregelen te beoordelen, wordt het beheerplan om de zes jaar geëvalueerd.

Het huidige Natura 2000-beheerplan voor de Boezems van Kinderdijk (2014-2019) is inmiddels verlopen. Door de ontwikkelingen rondom de inrichtingsplannen voor Polder Blokweer en Polder Nieuw-Lekkerland, evenals een tekort aan personeel, is er nog geen nieuw beheerplan opgesteld.

Naar verwachting wordt in 2026 gestart met het schrijven van het nieuwe beheerplan, waarin de beheer- (en inrichting)maatregelen voor de komende periode worden vastgelegd.

3.1 Broedvogels

Purperreiger

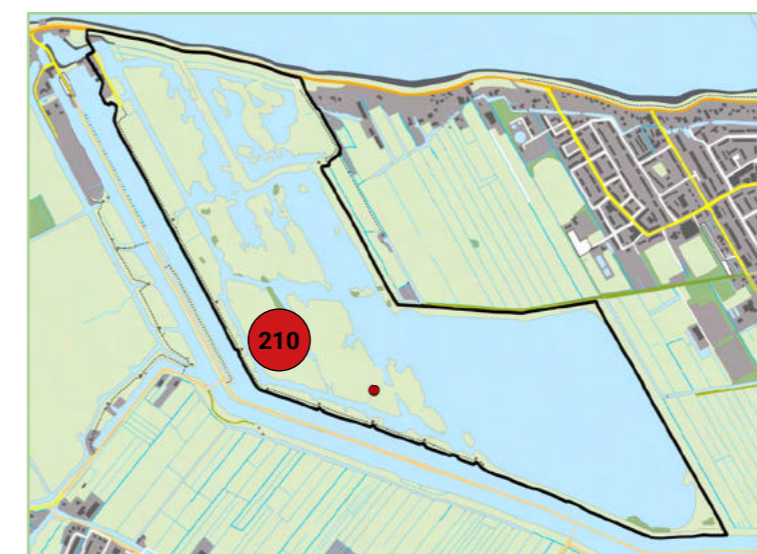
In 2024 en 2025 huisde de Boezems van Kinderdijk de grootste kolonie purperreigers van Nederland, met respectievelijk 215 en 210 nesten. De nesten zijn voornamelijk geconcentreerd in de zuidwestelijke hoek van de Overwaard, waar het aantal nesten lijkt te zijn gestabiliseerd en wellicht zelfs het maximum heeft bereikt.

Ondanks deze stabilisatie in Kinderdijk zelf, groeit de purperreigerpopulatie in de regio verder. In de afgelopen jaren zijn er meerdere nieuwe kolonies ontstaan, wat aangeeft dat de soort zich vanuit de grotere kolonies in Kinderdijk en de Zouweboezem uitbreidt naar andere gebieden.

Een mogelijke verklaring voor deze groei is het toenemende aantal exotische Amerikaanse rivierkreeften, die de sloten in de regio in toenemende mate bevolken. Het is aannemelijk dat deze kreeften inmiddels vermoedelijk een belangrijke, mogelijk zelfs de belangrijkste voedselbron vormen voor de purperreigers. Zo vliegt ongeveer 60–70% van de purperreigers uit Kinderdijk naar de Krimpenerwaard om voedsel te zoeken. Doordat de enorme populatie exotische rivierkreeften de meeste sloten in de Krimpenerwaard grotendeels heeft leeggevreten, is er weinig ander voedsel beschikbaar, waardoor alternatieve voedselbronnen schaars zijn.

In 2024 en 2025 zijn in de Overwaard herstelmaatregelen uitgevoerd, met de hoop het broedhabitat in dit gebied te verbeteren. Het doel is om, zoals in vroegere tijden, weer meer kleinere kolonies verspreid over de Overwaard te creëren. Dit zou niet alleen de biodiversiteit bevorderen, maar ook de kolonie minder kwetsbaar maken.

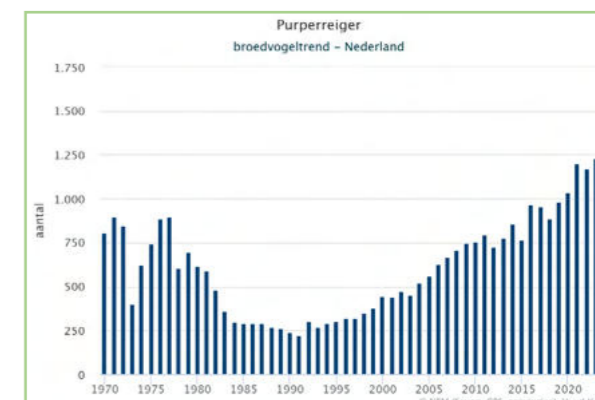
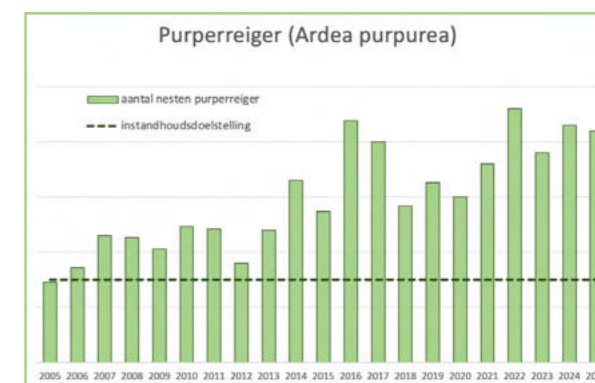
Daarnaast kunnen de purperreigers mogelijk profiteren van de geplande natuurontwikkelingen in polder Blokweer en polder Nieuw-Lekkerland. Hier worden natuurvriendelijke oevers aangelegd, waaronder plasdrasbermen, die extra mogelijkheden bieden voor voedsel en beschutting.

Figuur 6 (boven): locatie kolonie met aantal broedpaar Purperreiger 2025 in de Hoge Boezem van de Overwaard.

Figuur 7 (linksboven): Aantal broedpaar Purperreiger periode 2005-2025 in de Boezems van Kinderdijk

Figuur 8 (linksonder): Aantal broedpaar Purperreiger periode 1970-2024 in de Nederland

Zwarte stern

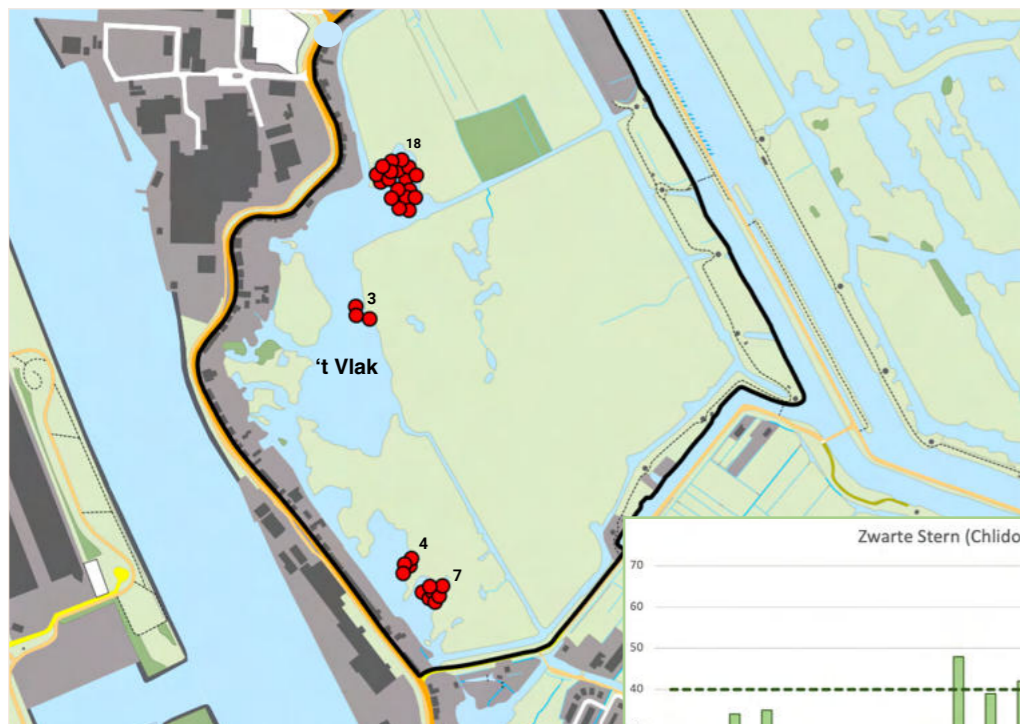
De zwarte stern broedde in 2024 en 2025 in de Hoge Boezem van de Nederwaard met respectievelijk 42 en 34 broedparen. Dit betekent een verbetering ten opzichte van de aantallen in de periode 2020–2023. In 2024 werd zelfs de vastgestelde verbeterdoelstelling van 40 broedparen behaald.

In beide jaren zijn de broedvlotjes in de eerste week van mei uitgelegd (4 mei 2024 en 1 mei 2025). Dit is iets later dan gebruikelijk, maar de vlotjes worden pas geplaatst nadat de zwarte sterns daadwerkelijk zijn gearriveerd. De aanwezigheid van de vogels wordt hierbij gemonitord door Sven Visser. Door de vlotjes later te water te laten, wordt voorkomen dat kokmeeuwen deze vroegtijdig in gebruik nemen.

Net als in 2023 was de noordoosthoek van 't Vlak het meest in trek bij de zwarte sterns. De rietkraag in dit deel is inmiddels goed hersteld, nadat deze in de winter van 2020–2021 volledig was afgezet. Door het ontbreken van beschutting waren de aantallen hier destijds sterk teruggelopen.

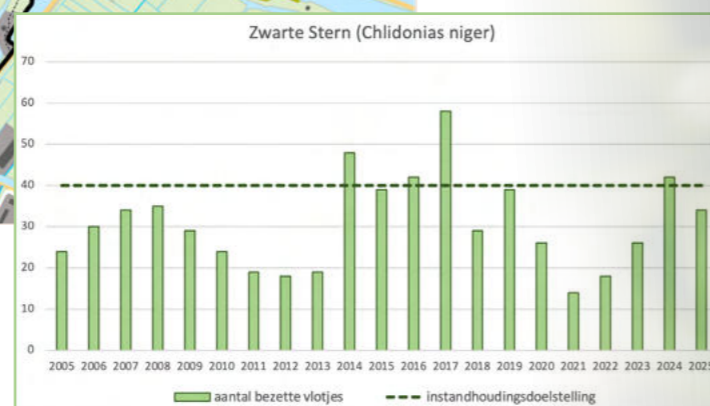
In zowel 2024 als 2025 waren ook de vlotjes in de zuidwesthoek van de Nederwaard weer goed bezet. Deze vlotjes worden uitgelegd door buurtbewoner Huibert Borsje. Enkele jaren geleden zijn de bodem van deze plasjes en de aangrenzende watergang gesaneerd, waardoor tijdelijk minder beschutting aanwezig was door het ontbreken van voldoende gele plomp. De bedekking met gele plomp lijkt inmiddels volledig hersteld.

Beschutting in de vorm van velden met gele plomp en waterlelie, rietkragen en rust is een belangrijke voorwaarde voor de vestiging van zwarte sterns. Om deze sierlijke vogel echter ook op langere termijn voor Kinderdijk te behouden, is aanvullende inzet nodig op het gebied van voedselbeschikbaarheid, met name insecten (zoals libellen) en vis. Dit vraagt vooral om verdere verbetering van de waterkwaliteit.

Figuur 9 (boven): Locatie en aantal broedpaar zwarte stern 2025 Hoge Boezem van de Nederwaard.

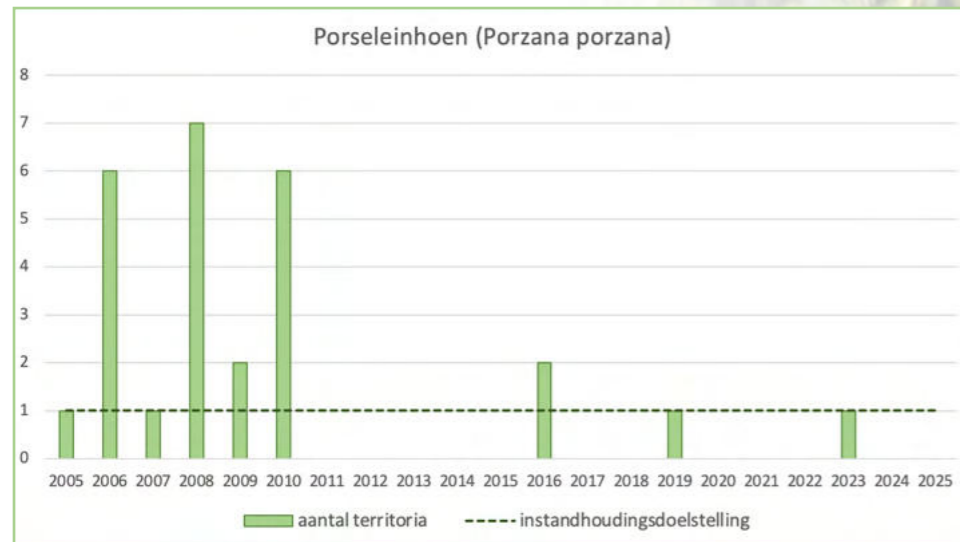
Figuur 10 (rechts): Aantal broedpaar zwarte stern in de periode 2005-2025

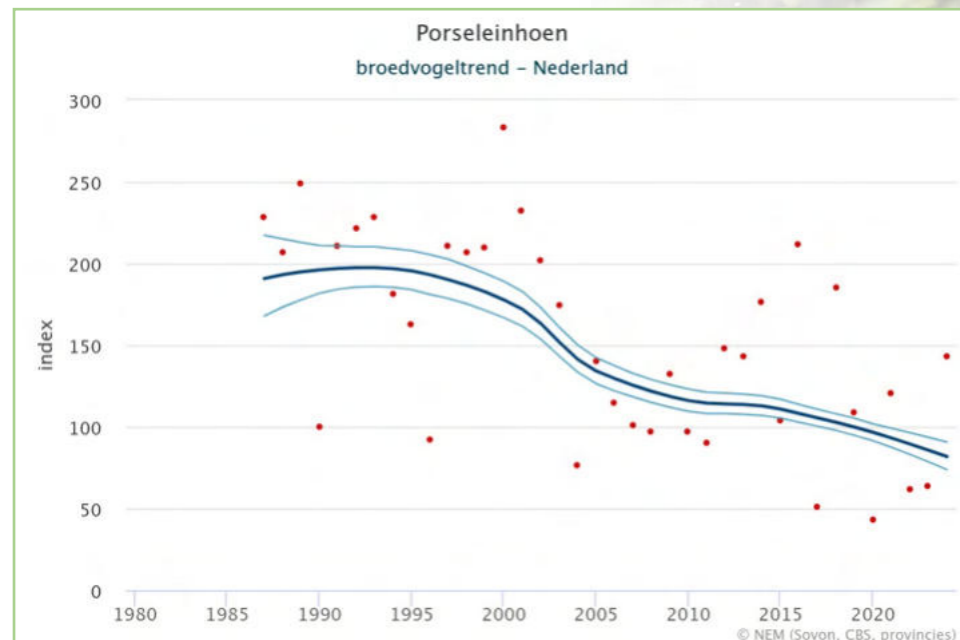
Porseleinhoen

Het porseleinhoen staat bekend om zijn grillige aantalsfluctuaties. Als pionier van moerasgebieden vertoont de soort sterke jaarlijkse schommelingen in populatieomvang. Dit is ook duidelijk zichtbaar in het overzicht van het aantal territoria in de Boezems van Kinderdijk (zie figuur 11). Met slechts 1 territorium in de laatste 6 jaar is de grilligheid inmiddels echter voorbij en blijft het de laatste jaren angstig stil in de Boezems.

Het porseleinhoen heeft een voorkeur voor natte, pionierende omstandigheden en is vaak te vinden in ruigere natte biotopen met een flink aandeel pitrus. Hoewel de soort in Kinderdijk niet zijn ideale leefgebied vindt, kunnen er mogelijk kansen liggen in het nieuwe rietmoeras dat enkele jaren geleden werd aangelegd in de Hoge Boezem van de Overwaard. Bovendien wordt er in het kader van het inrichtingsplan voor polder Nieuw-Lekkerland gekeken naar de mogelijkheid om de Lage Lekkerlandse Boezem te herstellen, waarbij er ruimte kan worden gecreëerd voor pioniermoeras dat geschikt is voor het porseleinhoen.

Figuur 11 Aantal territoria porseleinhoen periode 2005-2025 in de boezems van Kinderdijk

Figuur 12 Trend porseleinhoen in Nederland periode 1980 - 2024

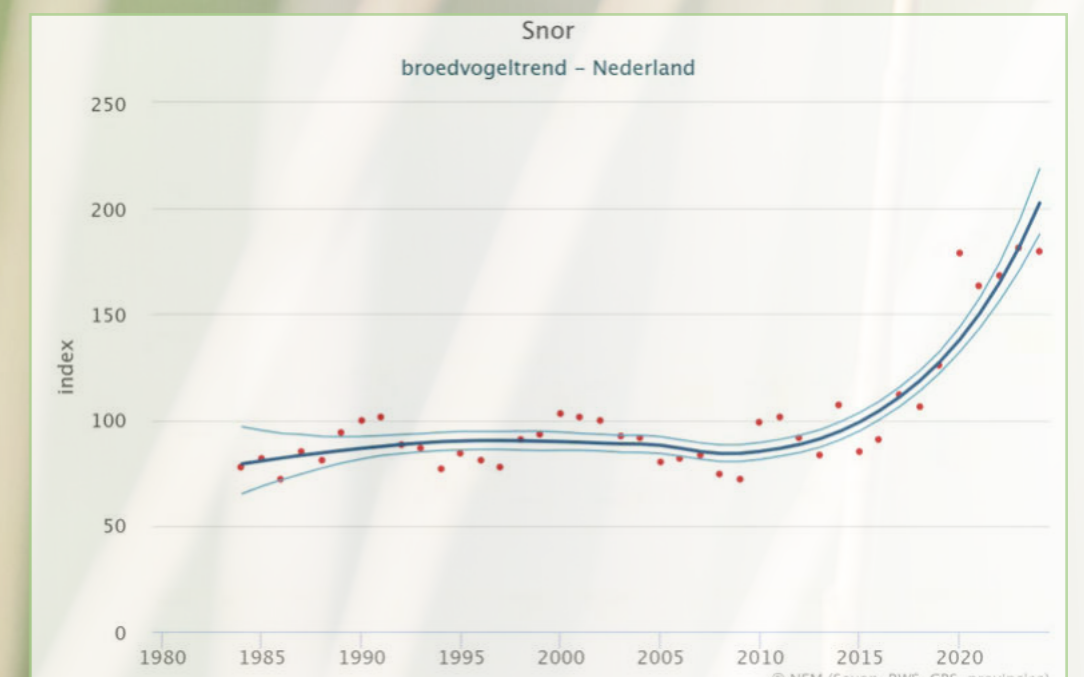
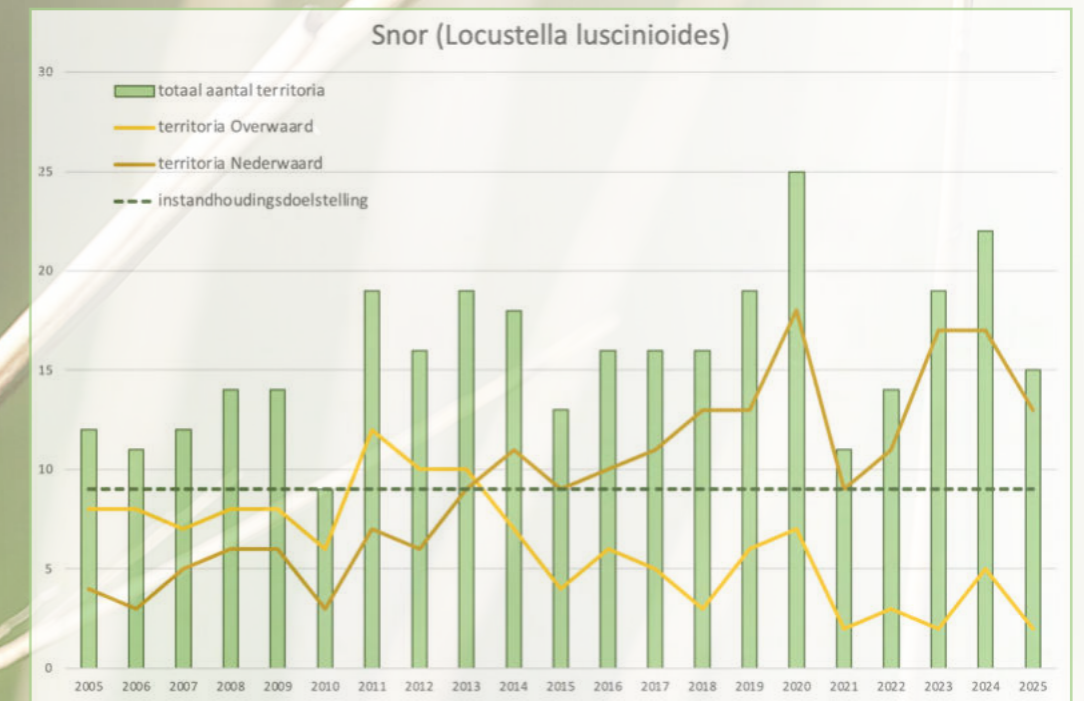

Snor

Een typische rietvogel, vrijwel alleen aan te treffen in uitgestrekte overjarige rietvelden en daarom ook een goede indicatorsoort voor de kwaliteit van het riet. In de Overwaard werden in 2024 en 2025 resp. vijf en twee territoria geconstateerd, wat een evenaring is van het laagste aantal ooit.

In tegenstelling tot de landelijke trend laat de Overwaard sinds 2011 een daling in het aantal territoria zien. Dit wordt voor de aantalsdoelstelling voor snor in Boezems Kinderdijk gelukkig nog opgevangen door de Nederwaard, waar nog voldoende kwalitatief habitat aanwezig lijkt te zijn. In de Nederwaard werden in 2024 en 2025 maar liefst 13 en 17 territoria vastgesteld. Mogelijk kan de snor in de Overwaard profiteren van de herstelmaatregelen die in 2024 en 2025 zijn uitgevoerd.

Figuur 13 (boven): Aantal territoria van de snor in de periode 2005-2025

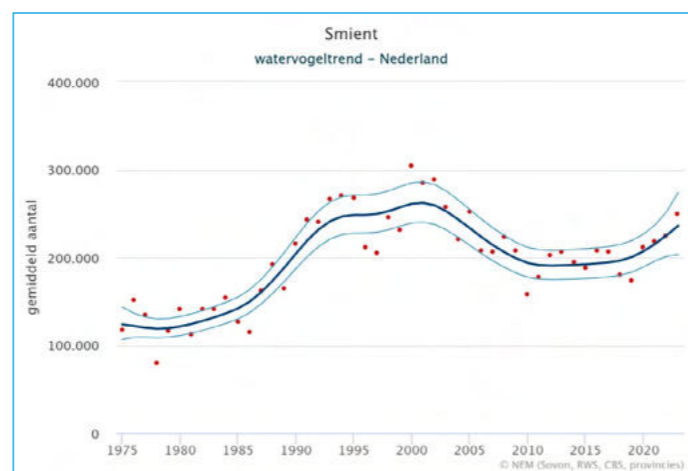
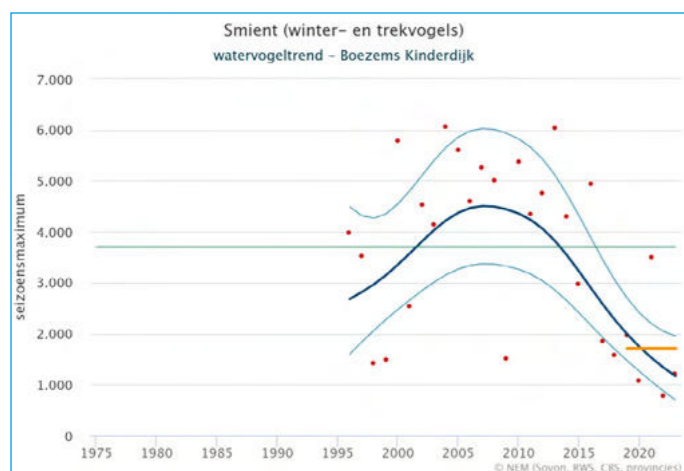
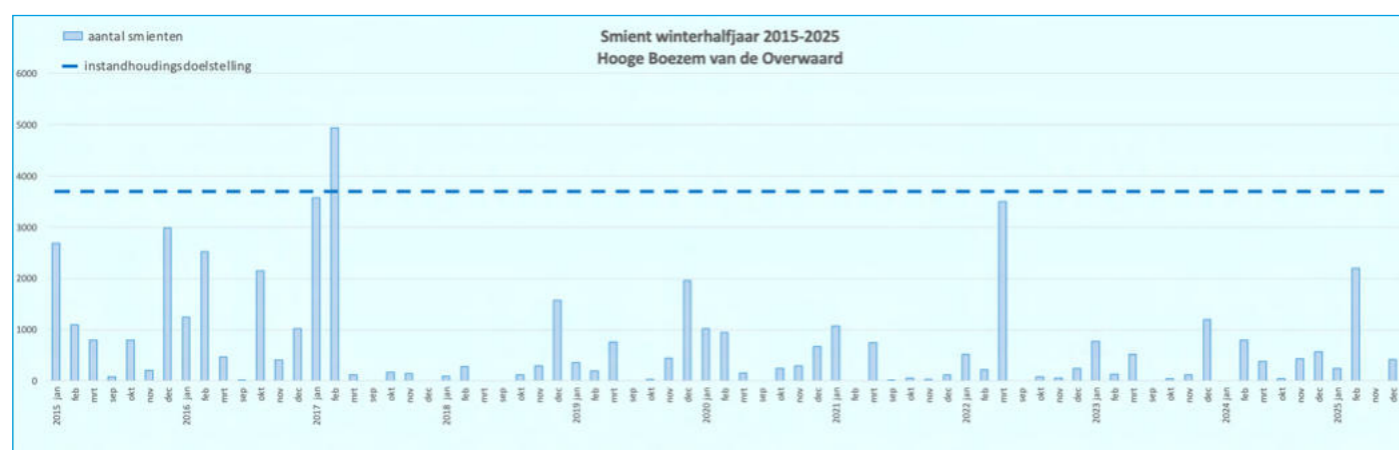
Figuur 14 (linksonder): broedvogeltrend snor in Nederland (bron: Sovon)

Figuur 15 (foto rechts): zingende snor (Jacob Molenaar)

3.2 Wintervogels

Smient

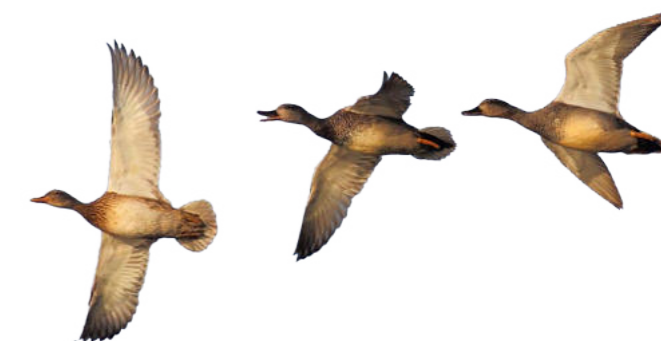
Het aantal pleisterende smienten in de Overwaard is sinds 2018 fluctuerend, maar structureel lager dan de periode voor 2018. De instandhoudingsdoelstelling (maximum van 3700 vogels) wordt al jaren niet meer behaald. Wel zijn er nog steeds maanden waarin grote groepen van honderden smienten de plas verlevendigen met hun typisch gefluit. Vooral wanneer de sloten en weteringen in de polders dichtvriezen lopen de aantallen op. De hoogste aantallen werden in 2025 geteld in de maand februari, 2200 vogels. Het afgenomen wateroppervlakte in de grote plas van de Overwaard zal een rol spelen bij de afname van het aantal smienten. Opvallend is verder de afwezigheid van smienten in de novembertelling, normaal gesproken een maand waarin deze wintergasten al geruime tijd zijn aangekomen uit het Hoge Noorden.

Figuur 16 (boven): Aantal smienten in de Hooge Boezem van de Overwaard in de periode 2014-2025

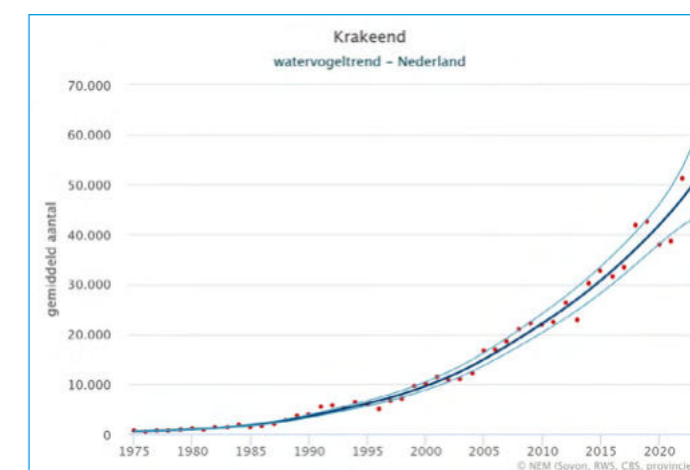
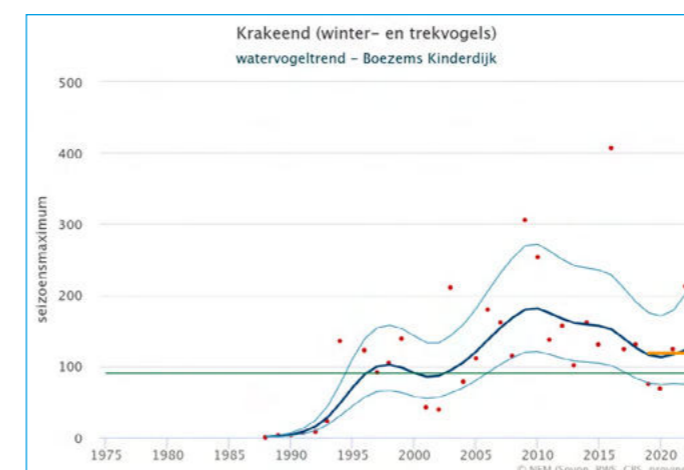
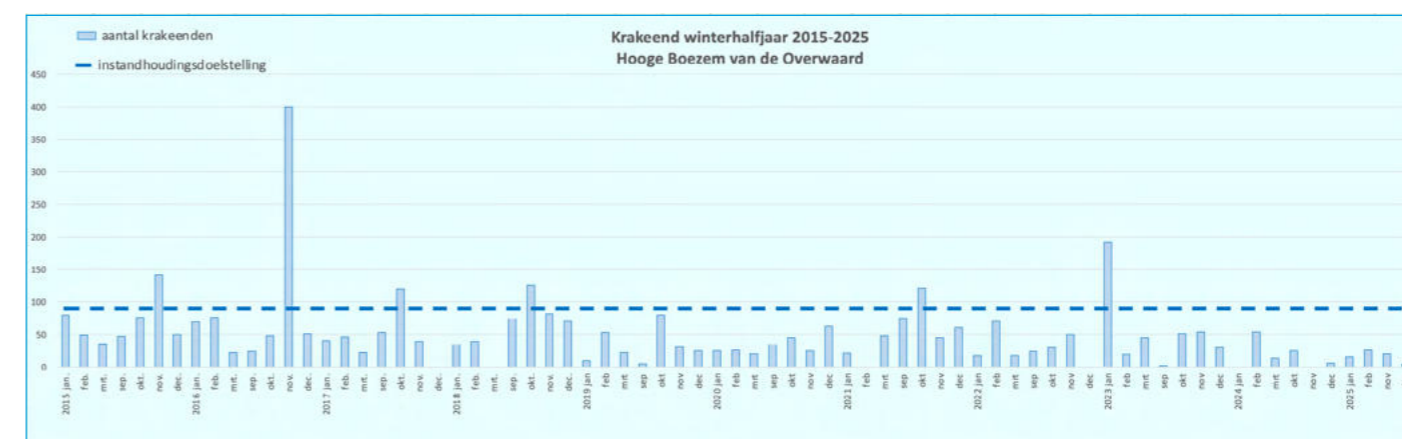
Figuur 17 (linksonder): watervogeltrend smient in Boezems Kinderdijk (bron: Sovon)

Figuur 18 (rechtsonder): watervogeltrend smient in Nederland (bron: Sovon)

Krakeend

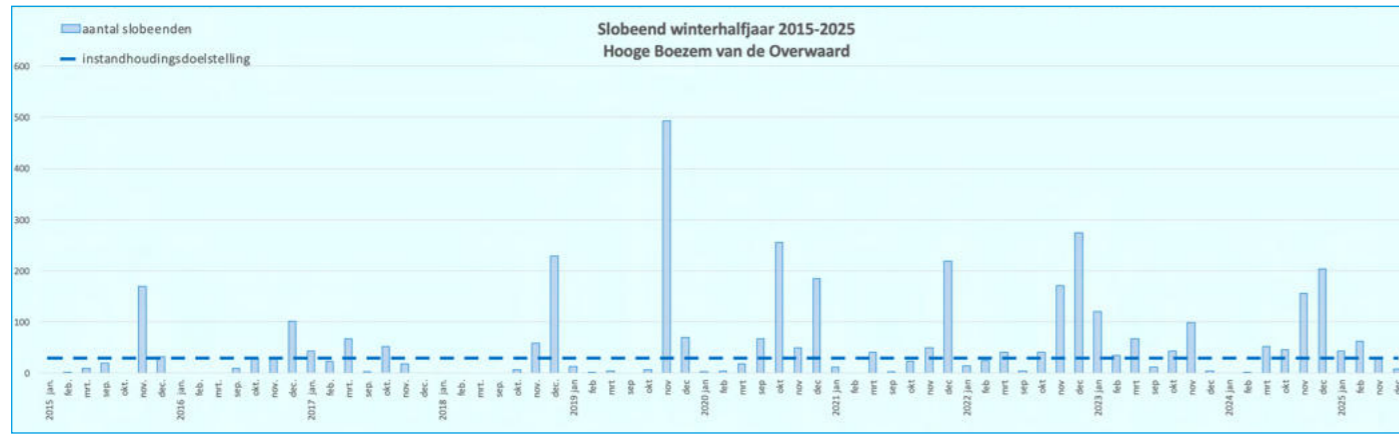
In de boezems van Kinderdijk zijn kraakeenden een algemene verschijning, maar altijd in kleine groepjes. Favoriete rustplekken zijn luwe plekken langs riet of wilgenhout. Daar trekken ze vaak samen op met de veel kleinere winter-talingen. Anderen dobberen op de grote plas tussen de smienten. In tegenstelling tot de landelijke en regionale trend nemen de aantallen overwinterraars niet toe maar af. De instandhoudingsdoelstelling van 90 vogels werd bij lange na niet behaald, het seizoenmaximum bleef in 2025 steken op slechts 26 vogels in februari. Omdat de lage aantallen niet alleen bij overwintering maar ook in het broedseizoen spelen moet de oorzaak vooral gezocht worden in voedselaanbod. Kraakeenden zijn voornamelijk planteneter. Daarbij rusten kraakeenden liever dichtbij hun voedselgebieden en blijven daarbij mogelijk meer in de polder.

Figuur 19 (boven): Aantal kraakeend in de Hooge Boezem van de Overwaard in de periode 2014-2025

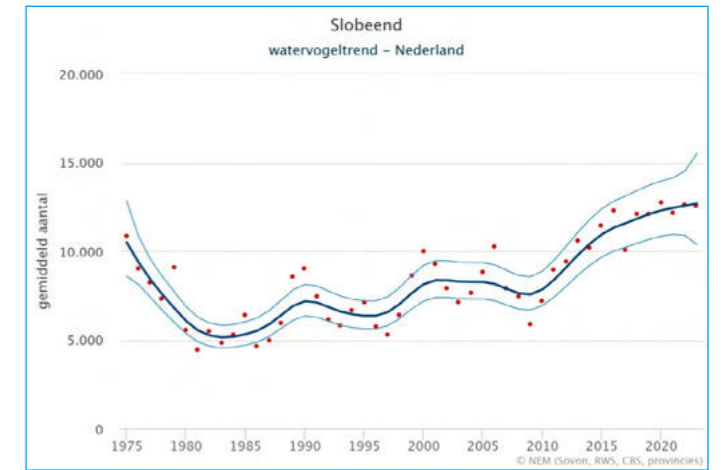
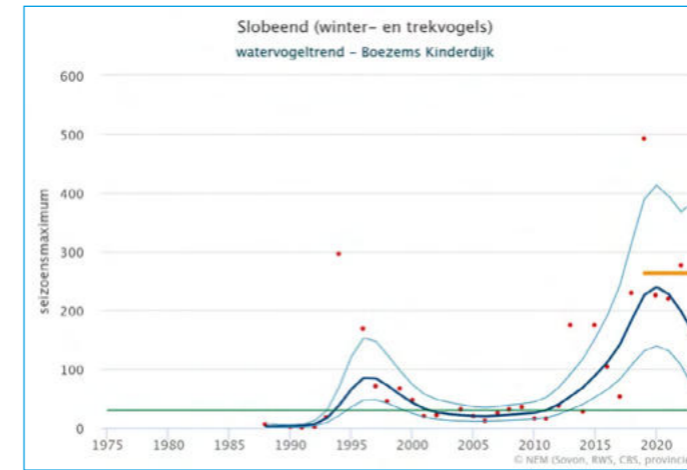
Figuur 20 (linksonder): watervogeltrend kraakeend in Boezems Kinderdijk (bron: Sovon)

Figuur 21 (rechtsonder): watervogeltrend kraakeend in Nederland (bron: Sovon)

Slobeend

De aantallen van deze fraaie eendensoort zijn met name in de midwinter duidelijk toegenomen. Sinds 2020 worden in vrijwel elke telling van het winterhalfjaar wel meer of minder slobeenden waargenomen. Daarvoor ontbrak de soort meestal in december t/m februari. Daarmee is de soort naast doortrekker meer overwinteraar geworden in het gebied. De maximale aantallen zijn niet significant toegenomen maar liggen wel ruim boven de instandhoudingsdoelstelling van 30 exemplaren. Een enkele keer gaat het om honderden vogels, meestal in november of december. Wat dat laatste betreft is 2025 een wat atypisch jaar met een maximum van 60 in de maand februari. Slobeenden houden zich meestal in kleine groepjes op die rusten of druk foeragerend rondjes zwemmen en met hun snavel bodemdierpjes uit het water filterend. Sinds de inrichting en ontwikkeling van het rietmoeras zijn er meer beschutte ondiepe wateren in de Overwaard wat de soort ten goede komt. De regionale en landelijke trend van overwintering is eveneens positief.

Figuur 22 (linkerbladzijde): Aantal slobeend in de Hooge Boezem van de Overwaard in de periode 2014-2025

Figuur 23 (linksboven): watervogeltrend slobeend in Boezems Kinderdijk (bron: Sovon)

Figuur 24 (rechtsboven): watervogeltrend slobeend in Nederland (bron: Sovon)

4 Overige broedvogels

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van een aantal kenmerkende (overige) broedvogels van de Boezems van Kinderdijk, die geen instandhoudingsdoelstelling hebben. Per soort wordt de aantals- ontwikkeling besproken en welke mogelijke oorzaak de voor- of achteruitgang kan hebben. In dit hoofdstuk zijn vier categorieën onderscheiden: de roerdomp-groep, de rietzanger-groep, de grasmus-groep en overige broedvogels. De drie eerstgenoemde categorieën zijn vastgesteld op basis van Sierdsema, 1995.

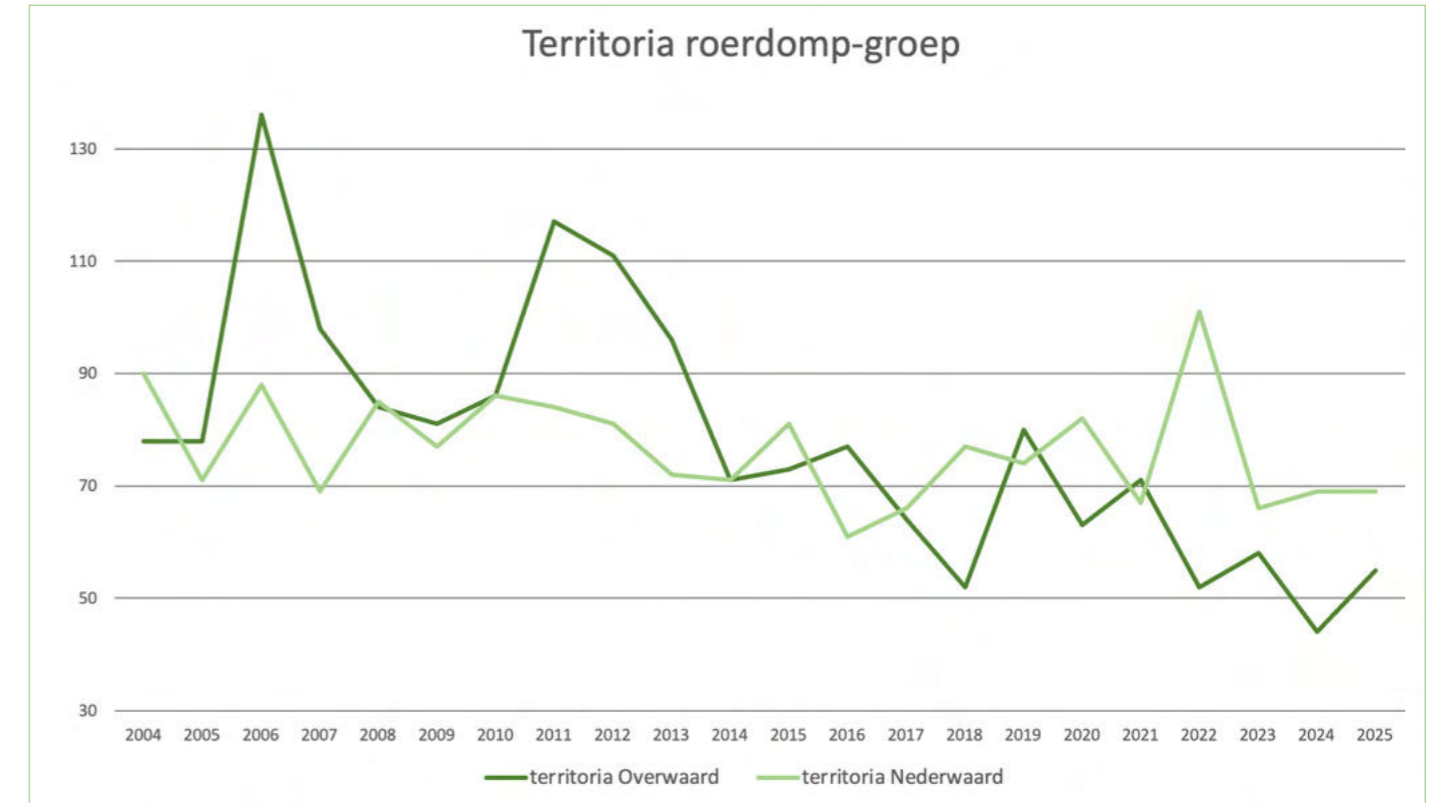
4.1 Roerdomp-groep

De roerdomp-groep kenmerkt zich door soorten die broeden in nat rietland met voornamelijk overjarig riet, of in ieder geval overjarige rietkragen. Binnen deze groep zijn baardman, bruine kiekendief, kleine karekiet, grote karekiet, snor, purperreiger, roerdomp, grote zilverreiger, woudaap aangewezen als kenmerkende soorten.

Het algemene beeld uit 2024 in de Overwaard is, dat een nieuw dieptepunt bereikt is wat betreft het aantal territoria van typische rietvogels uit de Roerdompgroep. Er werden slechts 44 territoria van kleine karekiet (N=35), snor (N=5), grote zilverreiger (N=3) en bruine kiekendief (N=1) vastgesteld. In 2025 was het beeld identiek, behalve dat de afname van snor verder doorzette (zie hoofdstuk 3) naar 2 territoria en er iets meer kleine karekieten (N=49) werden waargenomen.

Figuur 25: De achteruitgang van de rietlanden in de Hoge Boezem van de Overwaard en de Hoge Boezem van Lekkerland in beeld. In het lichtrood (met omlijnning) de omvang van de rietlanden (inclusief overige vegetatie) in 2005. De omvang van de rietlanden en andere vegetatie in 2023 is weergegeven in het groen. In 18 jaar tijd is bijna de helft van de vegetatie in de Hoge Boezems verdwenen.

Figuur 26: Aantal territoria 'roerdomp-groep' (- purperreiger) in de Overwaard en Nederwaard.

Het algemene beeld uit 2024 uit de Nederwaard is dat het een iets ondergemiddeld jaar met 66 territoria uit de Roerdompgroep, waar in de afgelopen 20 jaar gemiddeld 75 territoria werden waargenomen. Opvallend zijn twee territoria baardman in dat jaar en wel 17 territoria snor. De 46 territoria van kleine karekiet zijn voor deze soort een evenaring van de slechtste jaren ooit in 1998 en 2017. In 2025 krabbelde de kleine karekiet weer iets op met 55 territoria en leverde snor iets in met in totaal 13 territoria. In beide jaren werd in territorium bruine kiekendief vastgesteld. In 2025 werd baardman niet aangetroffen.

Roerdomp en woudaap werd in beide jaren in beide gebieden niet gevonden. Doordat de resultaten van de Roerdomp-groep met name 'gevoed' wordt door kleine karekiet, zijn aantalsschommelingen in deze soort direct zichtbaar in het groepstotaal. 2024 was landelijk het slechtste jaar voor kleine karekiet sinds 2013, wat de lage aantallen in beide gebieden wel verklaart. Maar onmiskenbaar is wel een dalende trend zichtbaar over de lange termijn in de Boezems Kinderdijk, terwijl deze soort voor Nederland juist een significante toename laat zien.

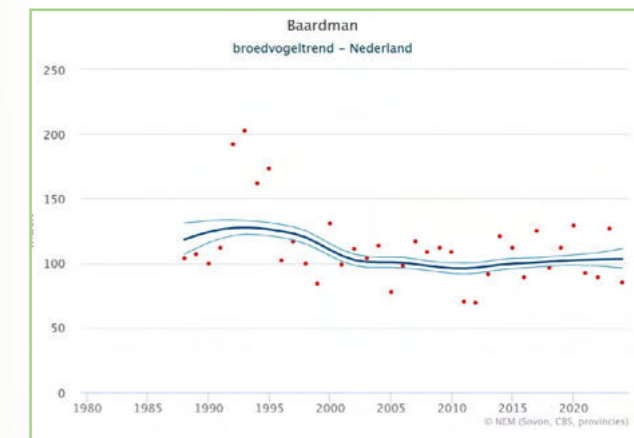
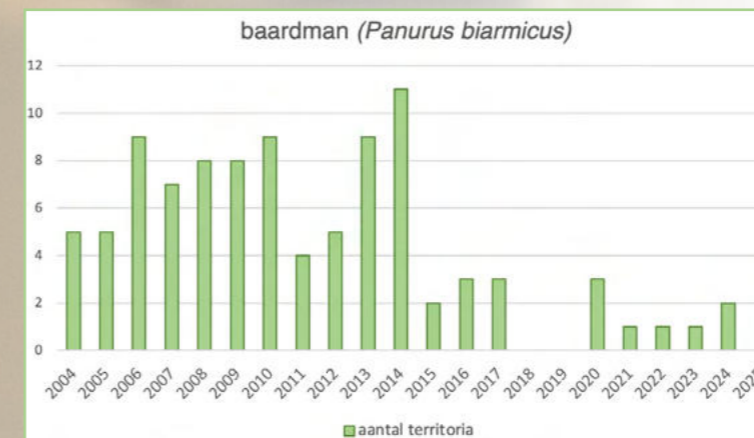
Hiermee kunnen we wel concluderen dat de Overwaard kwalitatief niet voldoet als broedhabitat voor rietbroedende vogels.

De snor en purperreiger behoren tot de roerdomp-groep, maar zijn als kwalificerende soorten voor het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk al behandeld in hoofdstuk 3. De purperreiger broedt tegenwoordig niet alleen in riet, maar ook in bomen (zwarte els, wilg), struiken (wilg, braam) en ruigtevegetatie (kamperfoelie, bitterzoet). Hetzelfde geldt voor de grote zilverreiger, een recente vestiger in de Boezems Kinderdijk. Ook deze soort is geen uitgesproken rietbewoner meer en broedt onder meer in wilgen- en braamstruweel, vaak nabij andere reiger- of lepelaarkolonies. In 2023–2025 nestelden in Kinderdijk drie paar grote zilverreigers in de purperreigerkolonie.

Baardman

Deze typische rietbewoner is in 2024 met twee territoria alleen in de Nederwaard waargenomen (met juveniele vogels), in 2025 was de soort in beide gebieden afwezig. Het afgelopen decennium broedde de soort vrijwel jaarlijks in de Nederwaard en drie keer in de Overwaard. Baardman laat duidelijk een neerwaartse trend zien in de Overwaard en is praktisch verdwenen als broedvogel. In de Nederwaard zijn de aantallen min of meer stabiel over de lange termijn.

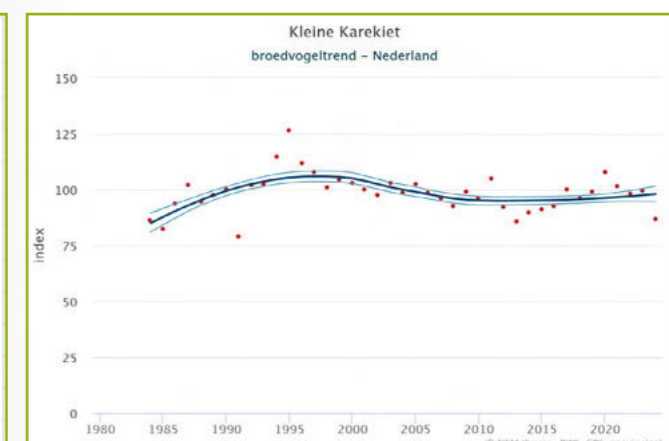
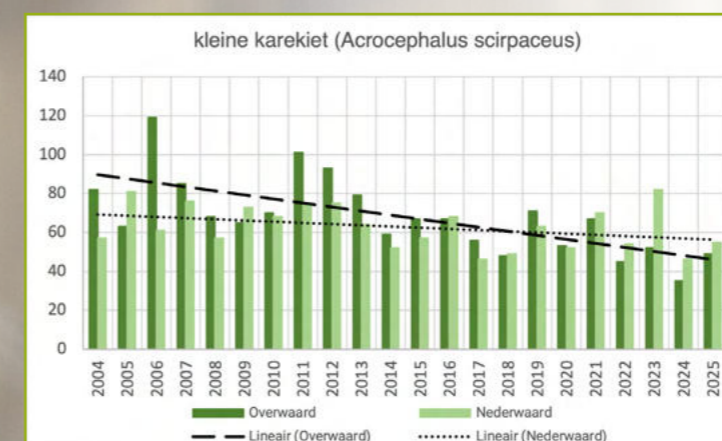

Figuur 27 (links): Aantal territoria van de baardman in Boezems Kinderdijk in de periode 2004-2025

Figuur 28 (rechts): broedvogeltrend baardman in Nederland (bron: Sovon)

Kleine karekiet

Zoals hierboven beschreven speelt kleine karekiet een belangrijke rol in de aantallen broedvogels die gebonden zijn aan rietvegetaties. De aantalsreeks uit het nieuwe Rietmoeras in de Overwaard laat zien dat de soort zich snel kan vestigen. Als de rietontwikkeling na de grootschalige ingreep van 2025 in de Overwaard gaat aanslaan, dan zullen de aantallen hopelijk weer iets gaan toenemen.

Figuur 29 (links): Aantal territoria van de kleine karekiet in de HBO en HBN in de periode 2005-2025

Figuur 30 (rechts): broedvogeltrend kleine karekiet in Nederland (bron: Sovon)

4.2 Rietzanger- en blauwborstgroep

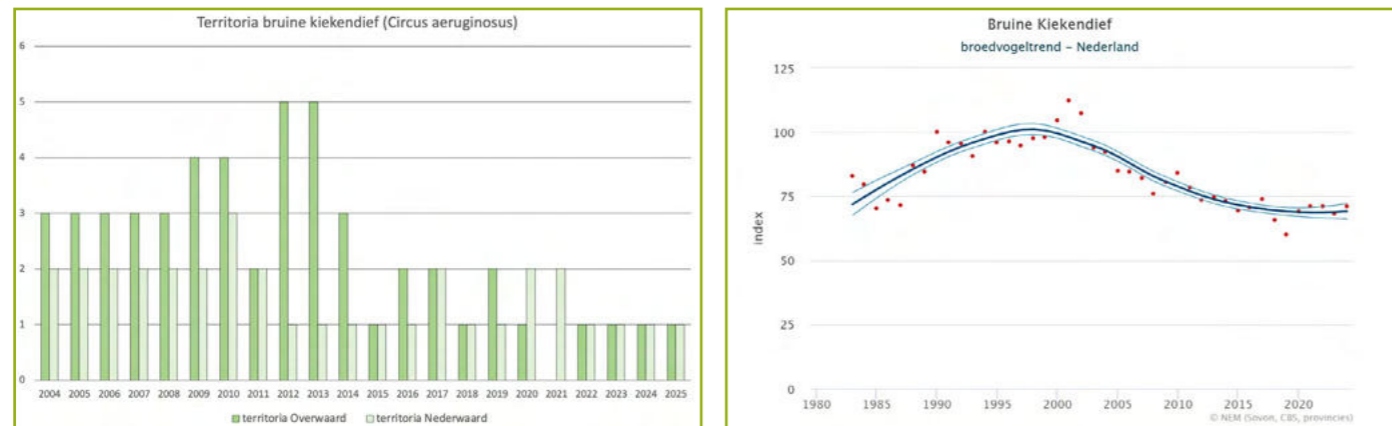
Rietzangergroep

De vogelsoorten uit de Rietzanger-groep zijn zowel aan te treffen in de natte, goed ontwikkelde rietvegetaties van de Roerdomp-groep als in verlandende rietvegetaties. Deze groep bestaat uit bruine kiekendief, waterral, rietzanger, rietgors en kraanvogel, waarvan de laatste niet voorkomt als broedvogel in de Boezems van Kinderdijk. Het is belangrijk voor soorten als bruine Kiekendief en rietzanger dat er overjarig riet aanwezig is. Rietgors en waterral kunnen ook aangetroffen worden in riet dat jaarlijks wordt gemaaid.

De Blauwborst-groep omvat de drie soorten: blauwborst, rietgors en sprinkhaanzanger. De Blauwborst-groep is kenmerkend voor rietmoerassen waar opslag is van struweel. Het habitat van de Blauwborst-groep ligt in het verlengde van de fase waarin de Rietzanger-groep broedt. Beide vogelgroepen indiceren overjarige en verruigde rietvegetaties: bruine kiekendief, waterral, rietzanger, rietgors en sprinkhaanzanger.

Bruine Kiekendief

De afname van bruine kiekendief tekent het verlies van (overjarig) rietland in de Overwaard. Van 5 territoria in 2010 naar 1 territorium in 2024/2025. In de Nederwaard is de soort met 1 territorium vastgesteld, dit is lijn met het beeld van de afgelopen jaren.

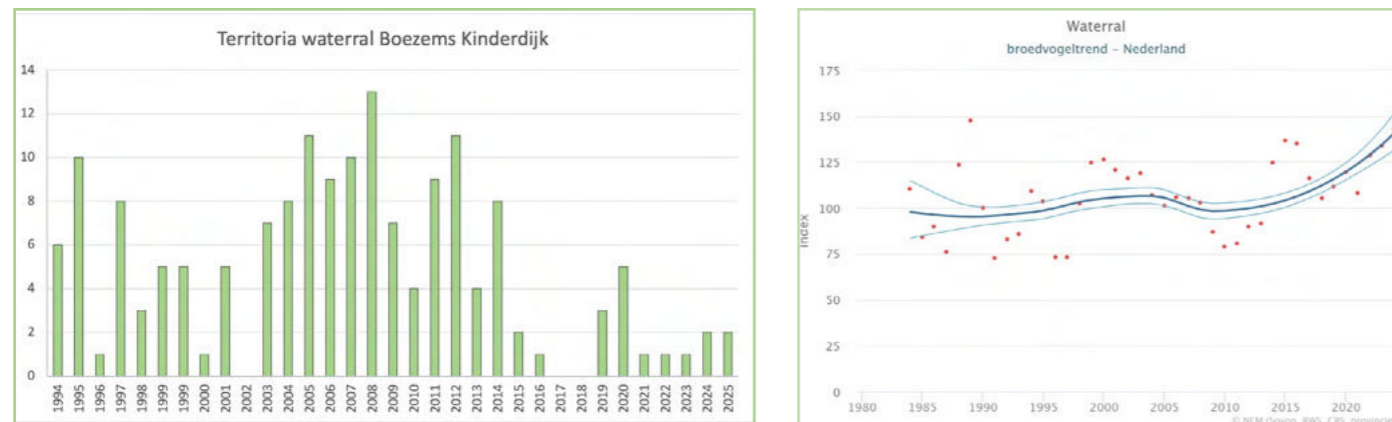

Figuur 31(links): Aantal territoria van bruine kiekendief in de HBO en HBN in de periode 2005-2025

Figuur 32(rechts): broedvogeltrend bruine kiekendief in Nederland (bron: Sovon)

Waterral

Waterral is een soort die het landelijk goed doet en een duidelijk opwaartse trend laat zien. Helaas zien we dit niet terug in de Boezems Kinderdijk waar de soort al 5 jaar verdwenen is als broedvogel in de Overwaard en een stapje terug heeft gezet in de Nederwaard.

Figuur 33 (links): Aantal territoria van waterral in de Boezems van Kinderdijk in de periode 2005-2025

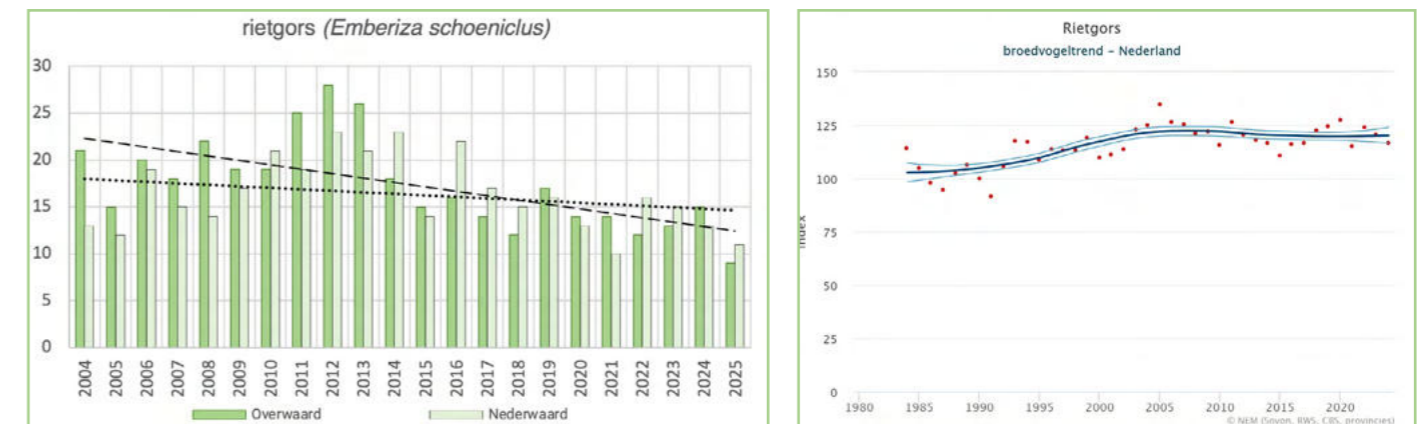
Figuur 34 (rechts): broedvogeltrend waterral in Nederland (bron: Sovon)

Bruine kiekendief (Jacob Molenaar)

Rietgors

Rietgors heeft landelijk een stabiele trend als broedvogel (Sovon, 2026). In Boezems Kinderdijk is de soort uit de Overwaard langzaam aan het verdwijnen. In 2024 werden 15 territoria vastgesteld, 2025 werden 9 territoria vastgesteld, wat ook het laagste aantal ooit is sinds de start van de tellingen in 1994. In de Nederwaard is de soort redelijk stabiel, maar wel iets onder het gemiddelde met in 2024 en 2025 resp. 13 en 11 territoria.

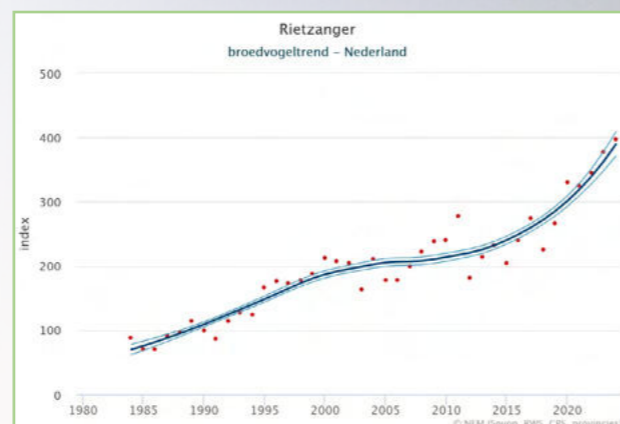
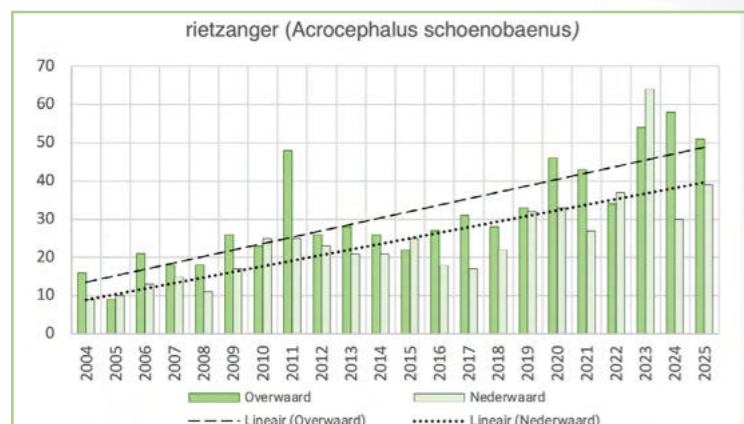

Figuur 35 (links): Aantal territoria van de rietgors in de Overwaard en Nederwaard Boezems in de periode 1994-2025

Figuur 36 (rechts): broedvogeltrend rietgors in Nederland (bron: Sovon)

Rietzanger

Rietzanger kan net als blauwborst en sprinkhaanzanger goed overweg met struweelvorming in rietvegetaties. Blauwborst en sprinkhaanzanger zijn nog net iets meer gebonden aan struweel voor hun nesten. De afwisseling in riet en struiken in de Overwaard zorgt ervoor dat rietzanger daar nog steeds thuis voelt. In de afgelopen jaren heeft de soort een aantalsontwikkeling gemaakt van gemiddeld 25,8 territoria in 2015-2020 naar gemiddeld 36,2 territoria in de jaren 2020-2025. Deze trend is in lijn met de landelijke ontwikkeling waarbij genoemd staat dat de broedpopulatie in de afgelopen 15 jaar minimaal verdubbeld is (Sovon, 2026). In de Overwaard en Nederwaard werden in 2024 resp. 58 en 30 en in 2025 resp. 51 en 39 territoria vastgesteld.

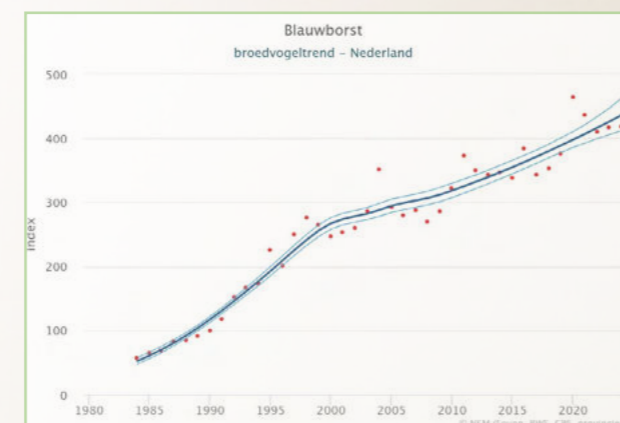

Figuur 37 (links): Aantal territoria van de rietzanger in de Overwaard en Nederwaard Boezems in de periode 2005-2023

Figuur 38 (rechts): broedvogeltrend rietzanger in Nederland (bron: Sovon)

Blauwborst

Blauwborst laat landelijk een vergelijkbare trend zien als rietzanger. De soort voelt zich in Boezems Kinderdijk goed thuis en laat geen bijzondere aantalsontwikkeling zien. In de Overwaard en Nederwaard werden in 2024 resp. 14 en 8 en in 2025 resp. 11 en 9 territoria vastgesteld.

Figuur 39 (links): Aantal territoria van de blauwborst in de Overwaard en Nederwaard Boezems in de periode 2005-2023

Figuur 40 (rechts): broedvogeltrend blauwborst in Nederland (bron SOVON)

Net als de soorten uit de roerdomp-groep (zie paragraaf 4.1) vertonen ook de meeste soorten uit de rietzanger- en blauwborstgroep een negatieve populatietrend in de Boezems Kinderdijk. Dit wijkt in de meeste gevallen af van de landelijke trend (met uitzondering van de bruine kiekendief). Dit verschil met de landelijke trend wijst erop dat lokale omgevingscondities of beheerfactoren in het gebied momenteel niet optimaal zijn voor deze soortgroepen.

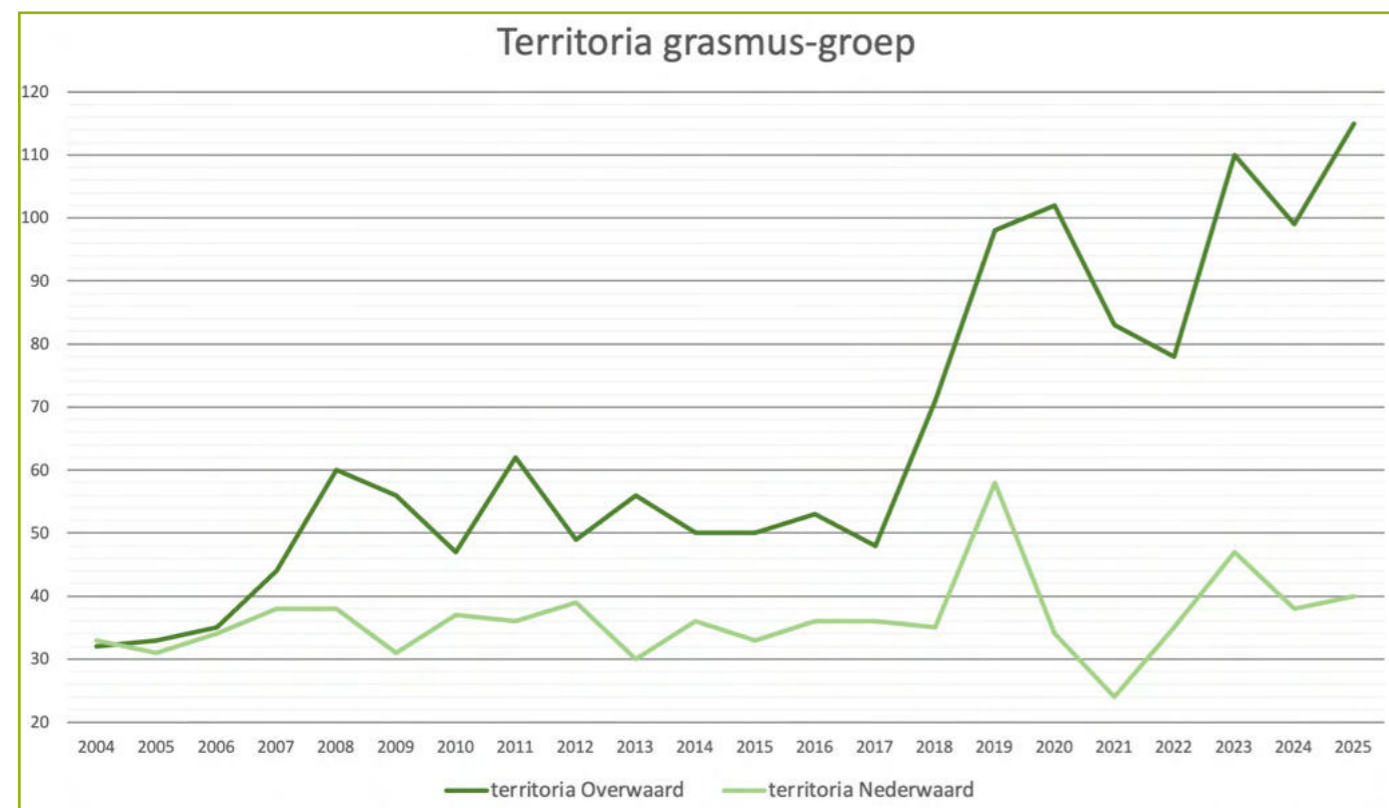

4.3 Grasmusgroep

De grasmus-groep betreft broedvogels van struweelachtige begroeiingen en structuurrijke bosranden. Deze groep kunnen we in verschillende landschapstypen aantreffen: waaronder jonge bosopslag in moeras en kleinschalig agrarisch cultuurlandschap (heggen en hakhoutwallen). De soorten van de grasmus-groep die in Kinderdijk broeden of gebroed hebben zijn: grasmus, nachtegaal, kneu, bosrietzanger, heggenmus, spotvogel, tuinfluiter en de fitis. De zwartkop, Cetti's zanger, tijftjaf behoren officieel niet tot de grasmus-groep, maar zijn in dit hoofdstuk wel meegenomen vanwege hun relatie met de aanwezigheid van houtige vegetatie.

Het algemene beeld is dat de stijgende trend van struweel- en bosminnende soorten in 2024 en 2025 doorzet in de Overwaard. In de Overwaard werden in 2024 en 2025 respectievelijk 99 en 115 territoria tezamen van deze soorten waargenomen (zie grafieken hoe dit zich verhoudt tot historische data). De successie van het rietland naar struweel en bos is hiervan een logische oorzaak. De Nederwaard onderscheidt zich van de Overwaard door een relatief stabiel beeld van struweel- en bosminnende soorten. Zo werden in 2024 en 2025 resp. 38 en 40 territoria van struweel- en bosminnende soorten aangetroffen, wat in het verlengde ligt van het gemiddelde van de afgelopen 20 jaar. Hierbij dient opgemerkt te worden dat in de Nederwaard de aangrenzende dijk- en molentuinen en 'de hakhoutgriend' standaard onderdeel zijn van het BMP-gebied, waar de meeste soorten uit deze groep zich ophouden (zie figuur xx - verspreiding grasmusgroep-Nederwaard).

In de Overwaard werd in 2025 een recordaantal territoria bosrietzangers (N=15) aangetroffen en zelfs in de Nederwaard is deze indicatorsoort voor verruiging met een vrij hoog aantal voor dit gebied (N=9) aangetroffen. Cetti's zanger werd in beide gebieden met redelijk hoge aantallen aangetroffen, waarvan 19 territoria in de Overwaard en 11 in de Nederwaard.

Figuur 41: territoria vogels 'grasmusgroep' in de Overwaard (donkergroen) en Nederwaard (lichtgroen) in periode 2004-2025)

Figuur 42: territoria vogels 'grasmusgroep' in de Overwaard periode 2020-2025

Grasmus

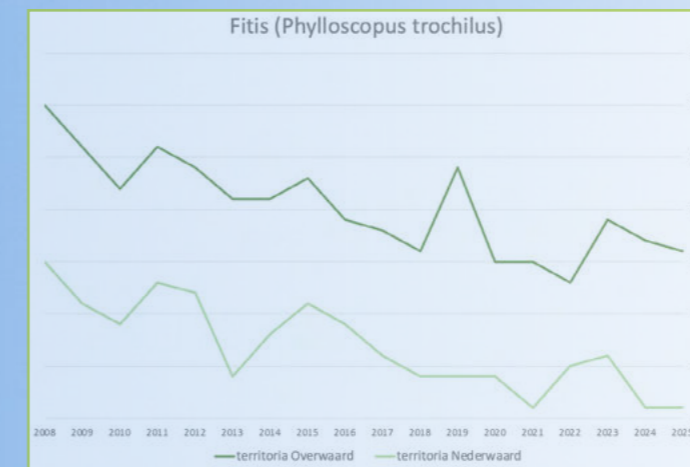
Grasmus bereikte in 2025 een recordaantal in de Overwaard met 17 territoria. Ook spotvogel overtrof zichzelf in 2024 en 2025 met hoogste aantal broedparen ooit in de Overwaard, door twee jaar achtereenvolgend met 5 territoria aanwezig te zijn. Ten slotte zette de opmars van tijaftjaf ook goed door in de Overwaard met in 2024 en 2025 resp. 22 en 25 territoria, wat tweemaal een nieuw record was.

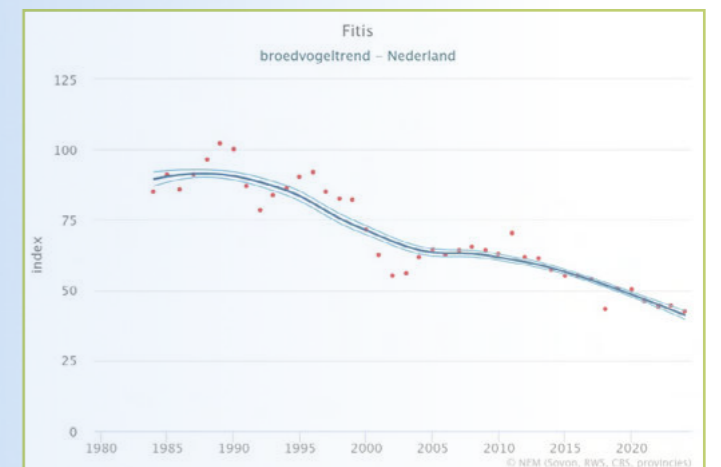
Figuur 43: territoria grasmus in de Overwaard (donkergroen) en Nederwaard (lichtgroen) in periode 2003-2025)

Fitis

Fitis is in de Nederwaard bijna als broedvogel (N=1) verdwenen en volgt daarmee de landelijke trend. In de Overwaard was de afgelopen twee jaar voor fitis nog voldoende broedhabitat aanwezig met in 2024 en 2025 resp. 17 en 16 territoria.

Figuur 44 (links): territoria van de fitis in de Overwaard (donkergroen) en Nederwaard (lichtgroen) in periode 2008-2025)

Figuur 45 (rechts): broedvogeltrend fitis in Nederland (bron SOVON)

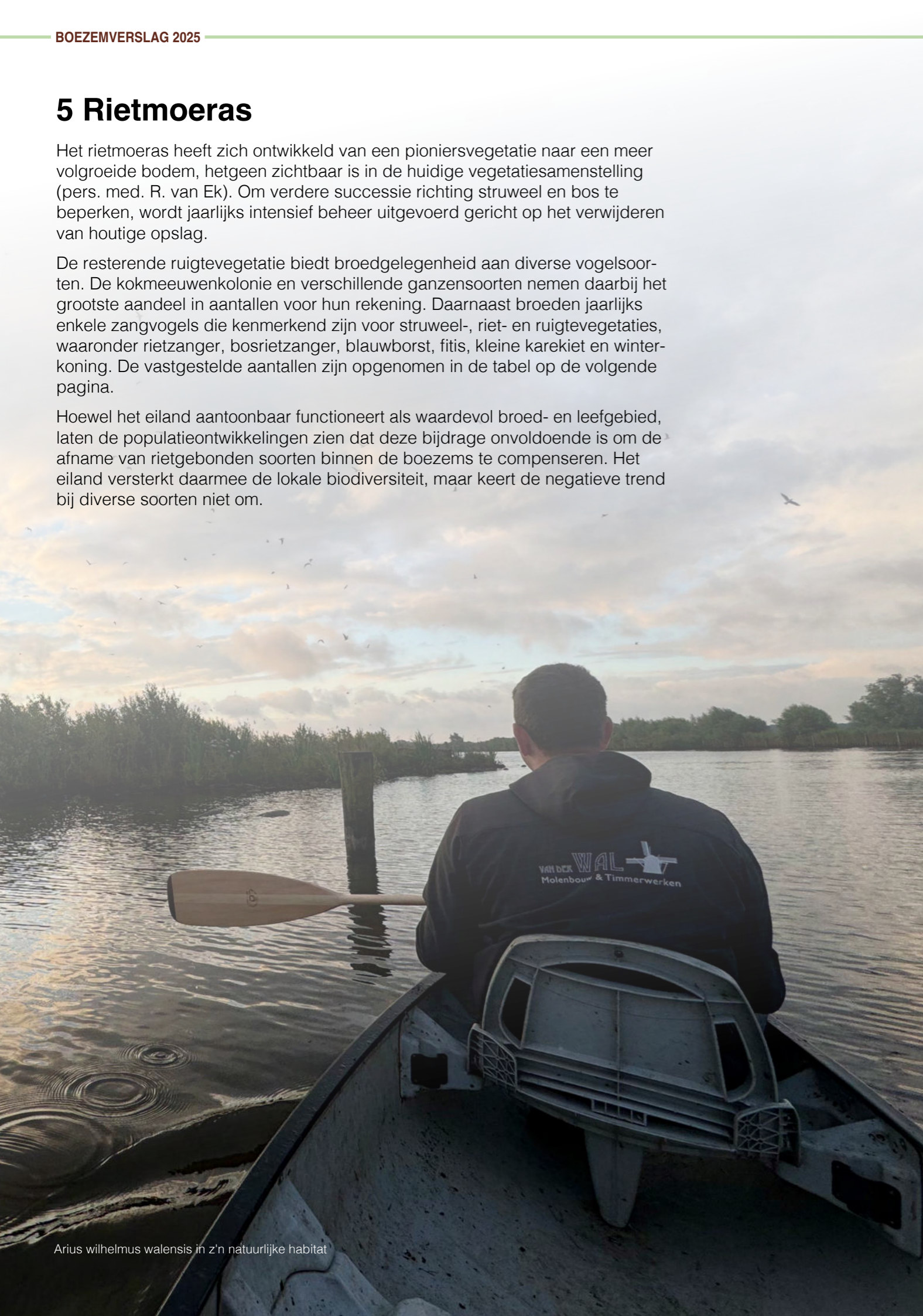

5 Rietmoeras

Het rietmoeras heeft zich ontwikkeld van een pioniersvegetatie naar een meer volgroeide bodem, hetgeen zichtbaar is in de huidige vegetatiesamenstelling (pers. med. R. van Ek). Om verdere successie richting struweel en bos te beperken, wordt jaarlijks intensief beheer uitgevoerd gericht op het verwijderen van houtige opslag.

De resterende ruigtevegetatie biedt broedgelegenheid aan diverse vogelsoorten. De kokmeeuwenkolonie en verschillende ganzensoorten nemen daarbij het grootste aandeel in aantallen voor hun rekening. Daarnaast broeden jaarlijks enkele zangvogels die kenmerkend zijn voor struweel-, riet- en ruigtevegetaties, waaronder rietzanger, bosrietzanger, blauwborst, fitis, kleine karekiet en winterkoning. De vastgestelde aantallen zijn opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

Hoewel het eiland aantoonbaar functioneert als waardevol broed- en leefgebied, laten de populatieontwikkelingen zien dat deze bijdrage onvoldoende is om de afname van rietgebonden soorten binnen de boezems te compenseren. Het eiland versterkt daarmee de lokale biodiversiteit, maar keert de negatieve trend bij diverse soorten niet om.

Arius wilhelmus walensis in z'n natuurlijke habitat

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grauwe gans	1	66	81	116	80	166	36	163
Grote Canadese gans	12		3	11	7	2	7	13
Nijlgans	1	1	3	4	2	3	4	5
Waterhoen	1	3	1			2		1
Schalekster	1			1	1	1	2	
Kleine plevier	3	3		1				
Kievit	4	4	2	3	3	7	2	7
Kokmeeuw	105	375		8		35	520	500
Stormmeeuw	2							1
Kleine mantelmeeuw	3	2						
Visdief	27	8					10	30
Witte kwikstaart	3	2	1			1		
Bergeend	1	1	2	2	2	2	2	2
Wilde eend	7	4	3	3	1	2	1	1
Tureluur	1		1	1	3	2	2	2
Zwartkopmeeuw	3					1	1	4
Fitis	1	7	6	5	7	3	1	1
Rietzanger	8	8	6	4	6	9	9	9
Kleine karekiet	1	4	7					2
Winterkoning	2		1	4	5	1	1	1
Blauwborst	5	7	8	3	8	4	3	3
Rietgors	6	6	3	4	5	1	3	3
Soepgans		1				1		
Krakeend		1	1			2	1	
Soepeend		1	1			1		
Meerkoet	2				1		1	1
Kluut	2	22				6	10	7
Cetti's zanger	1							1
Tijftjaf	1	4						
Snor	3	1					1	1
Kuifeend			1	1			1	
Fazant			1	1	1			1
Bosrietzanger			6	2	5	2	5	5
Zwartkop			1			1		
Tuinfluitier			3	1				
Putter			1					
Brandgans			1	1				
Gele kwikstaart			1					
Grasmus			2	6	7	4		
Koekoek			1					
Merel			1					5
Zwarte Kraai			1					
Slobeend			1	2				
Steltkluut			1					

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal soorten broedvogels	12	19	21	27	24	28	24	26

6 Bijzondere vogelwaarnemingen

Tijdens de inventarisatieronden lopen de tellers in de Boezems regelmatig tegen een zeldzame(re) vogelsoort aan. Ook tijdens het trektellen of gewoon tijdens een rondje 'vogelen' wordt wel eens wat bijzonders ontdekt.

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van 'bijzondere' vogels die in 2024 en 2025 zijn waargenomen in de Boezems van Kinderdijk.

De vogels die tijdens het trektellen (overvliegende vogels tijdens de migratie) zijn gezien, zijn in het overzicht niet meegenomen. Deze waarnemingen zijn terug te zien via www.trektellen.nl -> **telpost Kinderdijk**.

Bijzondere waarnemingen Overwaard en Rietmoeras

2024: Op 4 april was er een kleine zilverreiger ter plaatse in de Overwaard. Op de grote plas foerageerde op 20 april 4 dwergmeeuwen. Een reuzenster met een rode kleuring foerageerde op 4 mei boven de Overwaard. Ook was kort een grauwe klauwier (zie foto) aanwezig in de rietkraag langs het Achterwaterschap. Op 9 mei waren er 6 witwangsters aanwezig boven de grote plas. In het voorjaar en de nazomer regelmatig koereigers in de Boezem.

2025: Op de Overwaard werd de kwak weer eens gezien, vervolgwaarnemingen bleven uit. Wellicht is deze mysterieuze nachtreiger ons steeds te slim af. Hopelijk komt deze soort ooit eens tot broeden in de boezems, iets waar al jaren op wordt gehoopt. Verder werden de slikranden en het rietmoeras veelvuldig gebruikt als slaap- en foerageergebied door verschillende soorten steltlopers zoals: zilverplevier, groenpootruiter, bosruiters en temmincks strandlopers. De laatste soort zelfs met een maximum aantal van 22 exemplaren! De grootste groep ooit in de Alblasserwaard. Verder foerageerde er met regelmaat visarenden in de trekperiode. Op de grote plas foerageerden eind april nog een mooie groep van 13 dwermeeuwen

Bijzondere waarnemingen Nederwaard

2024: Op 20 november zwom er een grote zaagbek achter de Molenstraat in de Nederwaard.

2025: Op 11 mei werd een zingende grote karekiet gevonden nabij molen 8 van de Nederwaard. Een week later wederom een zingend mannetje op 17 mei ter hoogte van de griend in de Nederwaard. Wellicht betrof dit dezelfde vogel. Vervolg waarnemingen bleven helaas uit dus waarschijnlijk betrof dit een doortrekkend mannetje en is de soort niet tot broeden gekomen. Op 28 mei was een steltkluut aanwezig in de Overwaard, echter tot een broedgeval kwam het dit jaar niet.

